

Valtuutettu Tuire Kourulan ja 5 muun valtuutetun aloite Pinta- ja pohjavesien tilan tutkiminen Kemin alueella / Lupajaoston lausunto

Kaupunginvaltuusto 02.05.2023 § 47

Valtuutettu Tuire Kourula esitti seuraavan aloitteen:

Kemissä on eri alueilla porakaivoja, pintakaivoja ja avovesiä, joiden vedenlaadun tutkimista pidän tärkeänä. Täällä on teollisuutta ja muita laitoksia, joissa käytetään erilaisia kemikaaleja, joiden pääsy maaperään ja vesiin on terveydelle haitallista. Holstinharjulla on näytteenottokaivoja, joista mahdollisesti otetuista näytteistä ja tuloksista ei ole annettu mitään tietoja. Siellä on liki 15 vuotta poltettu saastuneita maa-aineksia ja lisäksi vanha kaatopaikka, joka perustettiin ilman minkäänlaisia maaperän ja ympäristön suojauksia. Koko alue on merkitty pohjavesialueeksi. Olisiko viimein aika kiinnittää näihin asioihin huomiota, ja antaa määrärahaa tämän asian tutkimiseen.

Päätös Aloite lähetettiin kaupunginhallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten.

Kaupunginhallitus 05.06.2023 § 196

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus lähettää valtuutettu Tuire Kourulan ja 5 muun valtuutetun aloitteen pinta- ja pohjavesien tilan tutkimisesta Kemin alueella ympäristötoimialalle lausuntoa varten.

Päätös Kaupunginhallitus päätti lähettää valtuutettu Tuire Kourulan ja 5 muun valtuutetun aloitteen pinta- ja pohjavesien tilan tutkimisesta Kemin alueella ympäristötoimialalle lausuntoa varten.

Lupajaosto 24.08.2023 § 76
286/11.05.03/2023

Valmistelu ympäristöpäällikkö Risto Pöykiö

Esittelijä Ympäristöpäällikkö Risto Pöykiö

Päätösehdotus Lupajaosto, joka toimii Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena, antaa Tuire Kourulalle ja 5 muulle valtuutetulle alla olevan lausunnon ja lähettää sen kaupunginhallitukselle ja valtuustolle edelleen käsiteltäväksi.

Lausunto:

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan tarvitaan ympäristölupa. Luvanvaraiset toiminnot on määritelty ympäristönsuojelulaissa.

Tällaisia ympäristölupaa tarvitsevia toimintoja, joihin aloitteessa selvästi viitataan ovat mm. Holstinharjun kaatopaikka, joka on Kemin kaupungin

ylläpitämä ja nykyään suljettu sekä Savaterra Oy:n pilaantuneen maan käsittelylaitos Holstinharjussa.

Ympäristölupaa tarvitsevia toimintoja, joista aiheutuu jätevesipäästöjä Kemin merialueelle, ovat mm. Kemin Energia ja Vesi Oy:n Karjalahden lämpökeskus ja Peurasaaren jätevedenpuhdistamo sekä paikalliset metsäteollisuuslaitokset.

Tässä lausunnossa tuomme esille miten yllä mainittujen toimintojen ympäristövaikutuksia pinta- ja pohjavesiin seurataan samoin kuin sen, kuka on ympäristönsuojelulainsäädännössä määritelty vastuuvälvoja edellä mainituille toiminnoille.

Tässä lausunnossa tuomme myös esille miten toiminnanharjoittajat raportoivat ympäristövaikutuksista ja tarkkailutuloksista vastuuvälvojalta.

Tässä vastineessa on liitteenä keskeisimmät edellä mainittujen toiminnanharjoittajien tarkkailuohjelmat ja tarkkailutulokset siltä osin kuin ne koskevat jätevesipäästöjä ja jätevesipäästöjen vaikutusseurantaa.

Yleistä toiminnanharjoittajien ympäristötarkkailusta:

Ympäristönsuojelulain mukaisesti lupiin on vakiintuneesti sisällytetty toiminnan vaikutusten tarkkailua koskevia määräyksiä. Toiminnanharjoittajan tarkkailuvelvollisuus on eräänlainen selvilläolovelvollisuus ja aiheuttamisperiaatteen ilmentymä.

Ympäristöluvassa annetaan tarpeelliset määräykset mm. toiminnan käyttötarkkailusta, päästöjen, jätteiden ja jätehuollon sekä toiminnan vaikutusten tarkkailusta samoin kuin vaikutustarkkailun raportoinnista.

Jätevesipäästöjen samoin kuin pinta- ja pohjavesien tarkkailuvelvoitteiden lisäksi ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttaville eräille toiminnanharjoittajille on määrätty ympäristöluvissa tarkkailuvelvoitteita mm. ilmaan pääseville epäpuhtauksille ja niiden luontovaikutusten seurantaan. Täten pinta- ja pohjavesien tarkkailu on vain osa tässä lausunnossa esille tuotujen toiminnanharjoittajien velvoitteista seurata toimintaa ja toiminnan ympäristövaikutuksia.

Holstinharjun suljettu kaatopaikka:

Holstinharjun kaatopaikalla on Lapin ympäristökeskuksen 30.10.1996 myöntämä ympäristölupa (1396Y0054-121).

Lapin ELY-keskuksen vuonna 1996 myöntämässä ympäristöluvassa kaatopaikka-alueesta todetaan mm, että maaperä varsinaisella täyttöalueella ja sen reunamilla on pintaosaltaan hiekkamoreenia, jonka alapuolella on hyvin tiivistä silttistä hiekkamoreenia ja/tai ehjä kallio. Alustan suureen tiiveyteen viittaa pohjaveden jyrkkä gradientti.

Kaatopaikan maaperän suojaus huomioitiin tässä ympäristölupapäätöksessä seuraavilla määräyksillä:

1. Loppusijoituspaikan pohjan vedenläpäisevyysarvon (k) tulee olla pienempi kuin $k=1,0 \times 10^{-8}$ m/s. Mikäli tähän arvoon ei päästä myöhemmin käyttöön otettavilla täyttöalueilla, tulee maaperää tiivistää vähintään 1,5 metrin vahvalla silttimaakerroksella tai

geomembraaneilla (bentoniittisavieristekerroksella tai HD-polyeteenikalvolla).

2. Loppusijoituspaikan ympärille on jätettävä 50 m:n suojavyöhyke, jolla ei saa suorittaa voimakasta metsänhakkuuta esim. avohakkuuta.

Ensimmäisessä ympäristölupapäätöksessä suotovesien käsittelystä annettiin seuraava määräys:

1. Loppusijoituspaikan suotovedet on kerättävä, ilmastuskäsiteltävä ja johdettava niin, että niiden vaikutus lähivesistöön jää mahdollisimman vähäiseksi. Loppusijoituspaikalle on rakennettava suotovedet käsittelyyn johtavat ojastot, tasausaltaat ja toinen kerppupuhdistustorni tai vastaavat puhdistusominaisuudet omaava pienpuhdistamo. Toiminnanharjoittajan tulee olla selvillä suotovesien ilmastustornin tehokkuudesta.

Ensimmäisessä ympäristölupapäätöksessä pinta- ja pohjavesien tarkkailusta annettiin seuraava määräys:

1. Loppusijoituspaikan suotovesien määrää ja laatua, puhdistustoiminnan tehokkuutta sekä vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin on tarkkailtava Lapin ympäristökeskuksen hyväksymän ohjelman mukaan. Ohjelma on esitettävä Lapin ympäristökeskuksen tarkastettavaksi 1.1.1997 mennessä.

Mikäli tarkkailutulosten perusteella todetaan haitallisia vaikutuksia ympäristössä, on Kemin kaupungin viivytyksettä ryhdyttävä tehostamaan puhdistustoimenpiteitä Lapin ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla.

Poikkeuksellisista pohja- ja pintavesikuormitusta lisäävistä tapahtumista on ilmoitettava välittömästi Lapin ympäristökeskukseen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Holstinharjun kaatopaikka on suljettu 31.10.2007 (Lapin ympäristökeskus, ympäristölupapäätös 25/2004). Ympäristölupapäätöksessä annettiin määräykset mm. suljetun kaatopaikan jälkitarkkailusta. Kaatopaikalla tarkkaillaan mm. suotovesien laatua, kaatopaikalta lähtevien vesien määrää ja kuormitusta, pinta- ja pohjavesien laatua sekä kaatopaikka-kaasun koostumusta ja määrää.

Holstinharjun suljetun kaatopaikan jälkitarkkailua suorittaa riippumaton tarkkailija (Eurofins Ahma Oy).

Liitteenä 1 on Holstinharjun kaatopaikan tarkkailuraportti vuodelta 2022 ja siinä on esitetty tarkkailutulokset pinta- ja pohjavesistä vuodesta 2014 lähtien. Holstinharjun kaatopaikan vuoden 2022 tarkkailuraportti on tuotu tiedoksi lupajaostolle (17.5.2023 § 58).

Liitteenä 2 on Lapin ELY-keskuksen tarkastusilmoitus (28.02.2023) Holstinharjun kaatopaikan vuoden 2022 tarkkailusta. Tässä ilmoituksessa Lapin ELY-keskus on mm. todennut, että kaatopaikalla tapahtuvat muutokset alueen pinta- ja pohja- ja kaatopaikkavesissä ovat pysyneet seurantajaksolla 2014-2022 pääosin samansuuruisina ja saman vaihteluvälin sisällä.

Lapin ELY-keskus on ympäristösuojelulainsäädännössä määritelty vastuuvälvoja Holstinharjun kaatopaikan tarkkailulle.

Hostinharjun kaatopaikka ei sijaitse pohjavesialueella. Kaatopaikan sijainti pohjavesialueeseen nähden on esitetty liitteenä olevassa kartassa (liite 9).

Savaterra Oy:n pilaantuneen maan käsittelylaitos:

Savaterra Oy:llä on Lapin ympäristökeskuksen 29.05.2008 myöntämä ympäristölupa (LAP-2007-Y-231-111). Lupaviranomaiseksi on myöhemmin tullut Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto, joka on antanut toiminnanharjoittajalle usean lupapäätöksen.

Holstinharjulla sijaitsevan Savaterra Oy:n käsittelylaitoksen ympäristötarkkailua suorittaa usea riippumaton tarkkailija. Pinta- ja pohjavesien analyysistä vastaa Eurofins Ahma Oy. Laitoksen vaikutustarkkailua suoritetaan Lapin ELY-keskuksen hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti.

Liitteenä 3 olevan tarkkailuohjelman mukaan laitoksen ympäristöstä tarkkaillaan mm. hulevesien, pinta- ja pohjavesien laatua sekä tehdään erityistutkimuksia kuten pölypäästöjen leviämistä, bioindikaattori- ja maaperäselvityksiä. Osa tarkkailuista, kuten PAH-pitoisuudet sammalissa ja humuksessa, toteutetaan määrävuosin, esim. 3 vuoden välein.

Pölypäästöjen leviämismallinnuksella samoin bioindikaattori- ja maaperäselvityksillä sekä sammalien ja humuksen PAH-pitoisuuksien analysoinnilla pystytään arvioimaan laitoksen peräisin olevan hiukkaslaskeuman ympäristövaikutuksia.

Liitteenä 4 on Savaterra Oy:n vuoden 2022 ympäristönsuojelun vuosiraportti (lyhennetty ote), jossa on tiedot mm. laitoksen toiminnasta sekä tarkkailutulokset laitoksen ympäristövaikutuksista, mm pinta- ja pohjavesinäytteiden osalta. Vuosiraportti on tuotu tiedoksi lupajaostolle (17.05.2023 § 58).

Liitteenä 5 on Savaterra Oy:n vuoden 2022 ympäristönsuojelun vuosiraportissa olevat vesianalyysitulokset.

Lapin ELY-keskus on ympäristönsuojelulainsäädännössä määritelty vastuuvälvoija Savaterra Oy:n käsittelylaitokselle.

Savaterra Oy:n käsittelylaitos ei sijaitse pohjavesialueella. Laitoksen sijainti pohjavesialueeseen nähden on esitetty liitteenä olevassa kartassa.

Kemin Energia ja Vesi Oy:n Karjalahden lämpölaite ja Peurasaaren jätevedenpuhdistamo:

Karjalahden lämpölaite:

Kemin Energia ja Vesi Oy:n Karjalahden lämpölaitoksella on Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston 13.7.2015 myöntämä ympäristölupa (nro 90/2015/1; Dnro PSAVI/151/04.08.2011).

Lämpölaitoksen käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailua toteutetaan Lapin ELY-keskuksen 28.10.2021 hyväksymän tarkkailuohjelman mukaan, jossa on veloitettu seuraamaan mm. päästöjä viemäriin ja sen kautta edelleen Nauskanojaan.

Tarkkailua suorittaa riippumaton tarkkailija (Eurofins Ahma Oy).

Tarkkailulla seurataan mm. jatkuvatoimisesti lauhteen määrää, sähkönjohtavuutta, lämpötilaa, pH:ta sekä lisäksi sulfaattipitoisuutta, kokonaisfosfori- ja kokonaistyyppiäpitoisuutta, biologista hapenkulutusta ja kiintoainepitoisuutta samoin kuin raskasmetallipitoisuuksia. Tulokset tarkkailusta raportoidaan Lapin ELY-keskukselle ja Kemian kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle (lupajaosto).

Liitteenä 6 on Karjalahden lämpölaitoksen lauhdevesien tulokset vuodelta 2023. Tulokset on tuotu tiedoksi lupajaostolle 15.06.2023 § 71.

Lapin ELY-keskus on ympäristönsuojelulainsäädännössä määritelty vastuuvälvoja Kemian Energia ja Vesi Oy:n Karjalahden lämpölaitokselle.

Peurasaaren jätevedenpuhdistamo:

Kemian Energia ja Vesi Oy:n Peurasaaren jätevedenpuhdistamolla on Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston 24.11.2006 (nro 99/06/1; Dnro PSy-2005-y-183) myöntämä ympäristölupa. Lupaa on muutettu Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston päätöksellä 1.2.2021 (nro 15/2021; Dnro PSAVI/4996/2018). Ympäristöluvuissa on annettu määräyksiä mm. käyttötarkkailusta ja ympäristövaikutusten seurannasta samoin kuin raportoinnista.

Lapin ELY-keskus on ympäristönsuojelulainsäädännössä määritelty vastuuvälvoja Kemian Energia ja Vesi Oy:n Peurasaaren jätevedenpuhdistamolle.

Kemian edustan merialueen velvoitetarkkailu (ns. yhteistarkkailu):

Kemian edustan merialueelle laskevat jätevetensä Kemian Energia ja Vesi Oy:n Peurasaaren jätevedenpuhdistamo, Metsä Fibre Oy, Metsä Board Oyj ja Stora Enso Veitsiluoto Oy, joilla kaikilla on ympäristölupa laskea jätevesiä puhdistettuna merialueelle.

Edellä mainittujen toiminnanharjoittajien jätevesipäästöjen vaikutusta Kemian edustan merialueelle seurataan ympäristöluvuissa määrätyn mukaisesti yhteistarkkailuna.

Kemian edustan merialueen vesistö- ja kalataloustarkkailua on toteutettu edellä mainittujen toiminnanharjoittajien yhteistarkkailuna 1960-luvun lopusta alkaen.

Liitteenä 7 oleva merialueen vesistö- ja kalataloustarkkailuohjelma käsittää mm. veden laadun seurantaa, pohjasedimentin epäpuhtauspitoisuuksien seurantaa, pohjaeläintarkkailua, kasviplanktonitarkkailua, kalataloustarkkailua, kalastustiedustelua virkistyskalastajille, kaupallisten kalastajien saaliiden seurantaa, pyydysten likaantumisen sekä kalojen käyttö- ja kauppakelpoisuuden seurantaa, kalastusmatkailulle aiheutuvien haittojen selvityksiä, koekalastuksia ja ahvenkannan seurantaa, sekä metsä-teollisuuden jätevesien sisältämien orgaanisten haitta-aineiden ja metallien pitoisuuksien tarkkailua ahvenissa ja mateiden lisääntymishäiriöiden seurantaa.

Liitteenä 8 on Kemian edustan merialueen vesistöitarkkailun tulokset (+ kaviplanktonitutkimus) vuodelta 2021. Vuoden 2021 raportissa on tulokset Kemian edustan vedenlaadun kehitystä vuodesta 1990 lähtien.

Tarkkailun tulokset on saatettu lupajaoston tietoon 18.08.2022 § 84.

Kemin edustan merialueen vesistötarkkailun vuoden 2021 raportti on julkaistu Kemin kaupungin ympäristönsuojelujulkaisusarjassa numerolla 74. Raportti on nähtävillä ja lainattavissa Kemin kaupunginkirjastossa.

Vuoden 2022 vesistötarkkailuraportti ilmestyi 18.7.2023 ja se on saatettu lupajaoston tietoon 24.8.2023 § 83. Raportti on julkaistu Kemin kaupungin ympäristönsuojelujulkaisusarjassa numerolla 75 ja se on nähtävillä ja lainattavissa Kemin kaupunginkirjastossa.

Tietoa Kemin edustan merialueen tilasta on myös Kemin kaupungin tilastollisissa vuosikirjoissa. Näissä vuosikirjoissa toiminnanharjoittajien (Stora Enso Veitsiluoto Oy, Metsä Fibre Oy, Kemin Energia ja Vesi Oy:n Peurasaaren jätevedenpuhdistamo) jätevesikuormitustiedot samoin kuin merialueen rehevöitymistä kuvaavien parametrien (kokonaisfosfori ja kokonaistyyppi) kehitystrendit on esitetty jo useiden vuosien ajan.

Merialueen sinileväseuranta:

Lapin ELY-keskus seuraa alueensa sinilevätilannetta ja toteuttaa kesäisin valtakunnallisen leväseurannan yhteistyössä Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) kanssa. Valtakunnallinen leväkatsaus julkaistaan torstaisin kesäelokuussa mm. Järvi-meriwiki-verkkopalvelussa. Lapin ELY-keskuksen sinileväseuranta toteutetaan Kemin merialueella havaintopaikassa LAV4 (ks. liite 10).

Holstinharjun pohjavesialue:

Lapin ELY-keskukselta saadun tiedon mukaan (11.5.2023) Holstinharjun pohjavesialueelle on asennettu pohjaveden tarkkailuputkia pohjavesiselvitysten yhteydessä 1980-luvulla ja osasta on voitu ottaa kertaluontoisesti laatu näytteet. Osa pohjavesiputkista on tuhoutunut esim. metsätöiden yhteydessä, mutta osa on paikallaan.

Lapin ELY-keskus ei seuraa Holstinharjun pohjavesialueen vedenlaatua, mutta Savaterra Oy (Eurofins Ahma Oy) seuraa sitä kahdesta näytteenottopisteestä ympäristöluvassa / tarkkailusuunnitelmassa määrättyllä tavalla (ks. liitteet 3, 4 ja 10).

Kemin Energia ja Vesi Oy ei ota talousvettä Holstinharjulla sijaitsevalta pohjavesialueelta, eikä seuraa täten sen vedenlaatua.

Liitteessä 9 (tehnyt P. Rantajärvi, kaupungineodeetti; 8.6.2023) on esitetty Holstinharjun pohjavesialueen sijainti Savaterra Oy:n pilaantuneen maan käsittelylaitokseen ja Holstinharjun suljettuun kaatopaikkaan nähden.

Kiinteistöjen kaivot, uimavedet ja talousvesi:

Kaupungissa olevien yksityishenkilöiden pora- ja pintakaivojen veden laadun seuranta kuuluu kiinteistön omistajalle, jotka voivat tutkituttaa kaivojen veden laadun omalla kustannuksella niin halutessaan. Näiden kaivojen vedenlaadun seurantavelvoitetta ei ole ympäristöluvuissa määrätty toiminnanharjoittajien vastuulle.

Kaivot ovat yksityishenkilöiden kiinteistöillä (ns. kotirauhan piiriin kuuluvia) eikä kaupungilla ei valtuuksia mennä tutkimaan tai tutkituttaa näiden kaivojen veden laatua.

Uimavesien veden laadun valvoo terveydensuojeluviranomainen (terveystarkastaja).

Talousveden laatua valvoo terveydensuojeluviranomainen (terveystarkastaja) ja lisäksi oma-valvontana Kemin Energia ja Vesi Oy.

Talousveden laadusta on tietoa Kemin Energia ja Vesi Oy:n verkkosivuilla.

Ympäristölupavelvollisten toimintojen valvonta:

Ympäristönsuojelulain (3 luku 21§ ja 22 §) mukaan ympäristölupavelvollisten toimintojen vastuuvälvojana on toiminnan luonteesta ja/tai laajuudesta riippuen on joko valtion ympäristönsuojeluviranomainen (ELY-keskukset) tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (Kemissä lupajaosto).

Ympäristölupavelvolliset toiminnanharjoittajat raportoivat toiminnasta ja toiminnan ympäristövaikutuksista vastuuvälvojalta, joka Holstinharjun suljetun kaatopaikan, Savaterra Oy:n pilaantuneen maan käsittelylaitoksen sekä Kemin Energia ja Vesi Oy:n Karjalahden lämpölaitoksen sekä Peurasaaren jätevedenpuhdistamon osalta on Lapin ELY-keskus.

Silloin kun kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei ole vastuuvälvoja, tulee ympäristönsuojelun vuosiraportit ja tarkkailutulokset tiedoksi kunnan viranomaiselle (lupajaostolle), kuten on menetelty tässä lausunnossa kuvattujen toiminnanharjoittajien osalta.

Yhteenveto ja päätelmä:

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (selvilläolovelvollisuus). Tähän perustuen edellä mainittujen ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen ympäristötarkkailu mm. pinta- ja pohjavesien osalta, on ympäristöluvista määrätty toiminnanharjoittajien vastuulle ja kustannettavaksi.

Liitteessä 10 on yhteenvetokarttoja, joissa on esitetty Kemin alueen pinta- ja pohjavesitarkkailun näytteenottopisteet Holstinharjun suljetun kaatopaikan ja Savaterra Oy:n pilaantuneen maan käsittelylaitoksen ympäristössä.

Liitteessä 10 on esitetty myös Kemin merialueen yhteistarkkailun näytteenottopisteet veden laadun seurannan osalta samoin kuin sedimenttinäytteiden, kasviplanktonnäytteiden ja pohjaeläinnäytteiden osalta ja lisäksi myös jätevesien purkupaikat.

Liitteen 10 kartoista voidaan todeta, että pinta- ja pohjaveden näytteenottopisteitä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toiminnanharjoittajien vaikutusalueella on seuraavasti:

Hostinharjun suljettu kaatopaikka:

- 2 pintavesitarkkailupistettä
- 2 suotovesitarkkailupistettä
- 4 pohjavesitarkkailupistettä

Savaterran Oy:n pilaantuneen maan käsittelylaitos:

- 5 pohjaveden tarkkailupistettä, joista 2 Holstinharjun pohjavesialueella
- 3 huleveden tarkkailupistettä

Kemin merialueen tarkkailu:

- 12 veden laadun alueellista tarkkailupistettä
- 2 intensiivitarkkailupistettä (Lapin ELY-keskuksen tarkkailu)
- 6 sedimenttitarkkailupistettä
- 3 kasviplanktonin tarkkailupistettä
- 7 pohjaeläin tarkkailupistettä.

Koska lainsäädännöllä (ympäristöluvilla) ympäristö- ja vesistötarkkailu on määrätty toiminnanharjoittajille ja niiden kustannettavaksi ja Lapin ELY-keskus tekee tämän lisäksi Kemian merialueen tarkkailussa intensiivistä tarkkailua (ks. liite 8 ja liite 10), ei Kemian kaupungin ole tarkoituksenmukaista lähteä toteuttamaan näiden rinnalla omaa ympäristö- ja vesistötarkkailua ja luomaan täten päällekkäisiä tarkkailuohjelmia.

Kemissä toimivien ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toiminnanharjoittajien tarkkailuohjelmat ovat Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston ja/tai Lapin ELY-keskuksen hyväksymiä ja ne ovat lainvoimaisia.

Jos toiminnanharjoittajien päästöt muuttuvat, vähentyvät tai lisääntyvät, tarkkailuohjelmien sisältöä tarkastellaan lupahakemuksen yhteydessä uudelleen. Tällöin ne tulevat Kemian kaupungille (lupajaosto ja/tai kaupunginhallitus) lausunnolle. Näin oli mm. Metsä Fibre Oy:n Kemian biotuotetehtaan tapauksessa, jonka käyttö-, päästö- ja vaikutus-tarkkailusuunnitelmaa lupajaosto käsitteli 20.04.2023 § 40 ja kaupunginhallitus 8.5.2023 § 156.

Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto antoi 30.06.2023 päätöksen (nro 108/2023; PSAVI/7555/2022) Metsä-Fibre Oy:n Kemian biotuotetehtaan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusuunnitelmasta. Tässä päätöksessä biotuotetehtas on määrätty osallistumaan mm. Kemian merialueen yhteistarkkailuun. Tämän lisäksi tehdas on määrätty tarkkailemaan mm. jätevesien purkupisteen veden laatua, lämpökuormaa, suolaisen veden sekoittumista, selvittämään puuperäisiä uuteaineita kaloista (made) sekä jätevesien vaikutuksia kasvillisuuteen (mm. upossarpio, ruijannuokku-esikko, lietetatar).

Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston Metsä-Fibre Oy:n Kemian biotuotetehtaan antama päätös tehtaan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusuunnitelmasta on saatettu lupajaoston tietoon 24.08.2023 § 77.

Metsä Fibre Oy:n biotuotetehtaan vesistövaikutuksia voi seurata osoitteessa www.metsafibre.com/keminbiotuotetehtas.

Jos aloitteentekijät tai valtuusto katsovat, että liitteissä esitetyt toiminnanharjoittajien tarkkailuohjelmat ja tarkkailun tulokset eivät riittävän hyvin anna tietoa Kemissä toimivien ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen ympäristövaikutuksista mm. pinta- tai pohjavesiin tai Kemian merialueen vedenlaadusta, tulisi aloitteen tekijöiden / valtuuston tuoda puutteet tarkkailussa esille ja esittää tarkkailuohjelmien päivittämistä Lapin ELY-keskukselle.

Jos valtuusto katsoo, että Kemian kaupungin on tarkoituksenmukaista lähteä toteuttamaan omaa pinta- ja pohjavesitarkkailua tai merialueen tarkkailua jo olemassa olevien tarkkailujen rinnalla, tulee Kemian kaupungin tällöin maksaa tästä tarkkailusta aiheutuvat kustannukset itse. Valtuuston tulisi tällöin osoittaa määräraha Kemian kaupungin omiin vesistö-tutkimuksiin, sillä ympäristötoimialan talousarviossa ei ole rahaa vesistö-

tarkkailujen toteuttamiseen, eikä tutkimuksia voida kattaa ympäristötoimialan muista menoista.

Tässä lausunnossa kuvatut ja liitteenä olevat vesistötutkimukset maksavat vuositasolla yhteensä useita kymmeniä tuhansia euroja.

Lopputoteamus:

Luontevin vaikutusmahdollisuus ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen ympäristövaikutuksiin samoin kuin käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusuunnitelmiin on silloin kuin ympäristöluvut ja/tai tarkkailusuunnitelmat tulevat Kemin kaupungille (kaupunginhallitus ja tai lupajaosto) lausunolle.

Täten tässä lausunnossa esille tuotujen seikkojen perusteella on tarkoituksenmukaisinta, että Kemin kaupungin tulisi mieluummin käyttää ympäristölainsäädännössä sille annettua lausunnonantomahdollisuutta ja vaikuttaa lausunnoilla ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toiminnanharjoittajien ympäristölupahakemuksiin samoin kuin käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuohjelmien sisältöihin kuin lähteä toteuttamaan omaa ja rinnakkaista vesistötarkkailua jo olemassa olevien tarkkailujen lisäksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.